

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

ul. Piotrkowska 120

90-006 Łódź

Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/61-25/06-AB

Łódź, dnia 19 listopada 2007 r.

DECYZJA Nr RŁO 55/2007

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. 2005 r., Nr 244, poz. 2080; zm. Dz. U. 2006 r., Nr 157, poz. 1119; zm. Dz. U. 2006 r., Nr 170, poz. 1217, Dz. U. z 2006 r., Nr 249, poz. 1834) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy oraz § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002 r. Nr 18 poz. 172 ze zm. Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68) w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331; zm. Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Wyższej Szkole Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, ul. Mjr. Henryka Sucharskiego 3, 91-744 Łódź,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, polegające na stosowaniu we wzorcach umów na studia dzienne i zaoczne postanowień o treści:

1. *„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej Uczelni oraz w dziekanacie.”*,
które jest postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.) pod numerem 756;
2. *„Student ma prawo rozwiązać umowę z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim, przy czym oświadczenie powinno być złożone w formie pisemnej, w sekretariacie Uczelni, jeden miesiąc przed końcem każdego semestru.”*,
które jest postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego pod numerem 757;

3. *„W przypadku wpłaty po terminie, Student zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 20 PLN za każdy miesiąc zwłoki.”*,
które jest postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego pod numerem 791

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

Uzasadnienie

W wyroku z dnia 21 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 49/05) Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów”) po rozpoznaniu sprawy z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes Urzędu”) przeciwko Wyższej Szkole Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, ul. Sucharskiego 3, 91-744 Łódź (dalej: „WSEZ”) uznał za niedozwolone następujące postanowienia wzorca umowy: *„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej Uczelni oraz w dziekanacie.”* oraz *„Student ma prawo rozwiązać umowę z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim, przy czym oświadczenie powinno być złożone w formie pisemnej, w sekretariacie Uczelni, jeden miesiąc przed końcem każdego semestru.”*. W dniu 20 czerwca 2006 r. Prezes Urzędu wpisał przedmiotowe postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (dalej: „rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone”).

W związku z powyższym w dniach od 28 sierpnia 2006 r. do 25 października 2006 r. Prezes Urzędu przeprowadził kontrolne postępowanie wyjaśniające w celu ustalenia, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez WSEZ.

W toku postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu ustalił, iż w obiegu znajdują się umowy zawierające niedozwolone postanowienia o których mowa w pkt 1 i 2 sentencji niniejszej decyzji. Ponadto Prezes Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego ustalił, iż WSEZ stosuje postanowienie o treści: *„W przypadku wpłaty po terminie, Student zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 20 PLN za każdy miesiąc zwłoki.”*, które jest zbieżne z postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone po numerem 791.

W dniu 3 listopada 2006 r. Prezes Urzędu wszczął Postanowieniem Nr 1/61-25/06 (dowód: karta nr 1) postępowanie w sprawie stosowania przez WSEZ praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na godzącym w nie bezprawnym stosowaniu we wzorcach umów na studia dzienne i zaoczne klauzul o treści:

1. *„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej Uczelni oraz*

w *dziekanacie*.”, które jest postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 756;

2. „*Student ma prawo rozwiązać umowę z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim, przy czym oświadczenie powinno być złożone w formie pisemnej, w sekretariacie Uczelni, jeden miesiąc przed końcem każdego semestru.*”, które jest postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 757;
3. „*W przypadku wpłaty po terminie, Student zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 20 PLN za każdy miesiąc zwłoki.*”, które jest zbieżne z postanowieniem umownym wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 791,

co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: „ustawa o okik”).

Prezes Urzędu zawiadomił WSEZ o wszczęciu postępowania w dniu 3 listopada 2006 r., stosownie do przepisu art. 84 ust. 3, w związku z art. 100a ust. 3 ustawy o okik (dowód: karta nr 3).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w piśmie z dnia 21 listopada 2006 r. WSEZ wyjaśniła co następuje.

Postanowienia określone w pkt 1 i 2 nie są stosowane w żadnej z umów zawartych począwszy od 20 czerwca 2006 r. W tym stanie rzeczy „naruszenie praw konsumenckich – nie antycypując na chwilę obecną czy w rzeczywistości miało ono miejsce (czy zachodzi zbieżność pomiędzy treścią zakwestionowanych postanowień a poz. 757 i 758 Rejestru (...)) i czy w realiach takiego postępowania mamy do czynienia z wzorcem umownym w rozumieniu stosownych przepisów prawa) – zostało usunięte i praktyka taka nie jest już stosowana.” (dowód: karta nr 15).

Do dnia 20 czerwca 2006 r. klauzule powyższe znalazły się w umowach zawartych pomiędzy Uczelnią a 1327 studentami. Zapisy te zostaną zastąpione zapisami w brzmieniu obowiązującym po 20 czerwca 2006 r. (dowód: karta nr 15). Zmiany zostaną dokonane w formie aneksu do umowy, każda zmiana zostanie poświadczona podpisem studenta. Zmiany te zostaną wprowadzone w terminie trzech miesięcy począwszy od dnia 21 listopada 2006 r. (dowód: karta nr 15).

W odniesieniu do postanowienia kwestionowanego w pkt 3 WSEZ podniosła, iż „antycypując (acz nie przesądzając trafności) zasadność stawianego zarzutu zapis ten stosowany był w umowach zawieranych tak przed 20 czerwca 2006 r. jak i w umowach zawartych po tej dacie (...). „ (dowód: karta nr 16). W terminie trzech miesięcy począwszy od dnia 21 listopada 2006 r. postanowienie to zostanie zmienione. Aneksowanie będzie dotyczyło wszystkich umów pozostających w obrocie prawnym, a dokonana zmiana będzie każdorazowo poświadczona podpisem studenta (dowód: karta nr 16).

WSEZ oświadczyła, iż dokona w terminie 3 miesięcy eliminacji z obrotu prawnego wszystkich zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień umownych (dowód: karta nr 17).

W piśmie z dnia 8 grudnia 2006 r. WSEZ zobowiązała się do wprowadzenia z dniem 2 stycznia 2007 r. nowego wzoru umowy bez kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień (dowód: karta nr 28). WSEZ nie załączyła nowego wzoru, do którego wprowadzenia zobowiązała się.

W piśmie z dnia 30 maja 2007 r. WSEZ wskazała, iż aneksowanie poszczególnych umów pozostaje w dalszym ciągu w fazie realizacji (dowód: karta nr 53).

W piśmie z dnia 13 sierpnia 2007 r. WSEZ oświadczyła, iż umowy zawierające kwestionowane postanowienia pozostają w dalszym ciągu w obrocie i są aneksowane w treści i formie podanej w piśmie z dnia 21 listopada 2006 r. (dowód: karta nr 91).

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Wyższa Szkoła Edukacji Zdrowotnej z siedzibą w Łodzi jest uczelnią niepubliczną, działa w oparciu o wpis do Rejestru Niepaństwowych Uczelni Zawodowych prowadzony przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu, pod numerem 96 (dowód: karta nr 19). Przedmiotem działalności WSEZ jest prowadzenie kształcenia na poziomie wyższych studiów zawodowych w specjalności: resocjalizacja z profilaktyką społeczną.

WSEZ świadczy odpłatnie usługi edukacyjne na rzecz studenta w oparciu o umowę z nim zawartą. Treść umowy została opracowana i przygotowana do podpisu przez WSEZ. Jest to wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 k.c. Jego treść została opracowana jednostronnie przez WSEZ, a student - konsument nie ma żadnego wpływu na treść postanowień tego wzorca.

We wzorcu umowy WSEZ ustaliła następujące postanowienie zawarte w § 5 :
„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej Uczelni oraz w dziekanacie.”.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 21 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 49/05) uznał to postanowienie za niedozwolone, a w dniu 20 czerwca 2006 r. Prezes Urzędu wpisał je do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 756.

Postanowienie zawarte w § 6 wzorca umowy stosowanego przez WSEZ o treści:
„Student ma prawo rozwiązać umowę z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim, przy czym oświadczenie powinno być złożone w formie pisemnej, w sekretariacie Uczelni, jeden miesiąc przed końcem każdego semestru.” Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 21 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 49/05) uznał za niedozwolone i w dniu 20 czerwca 2006 r. zostało ono wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 757.

Zapis § 2 ust. 3 stosowanego przez WSEZ wzorca umowy brzmi: *„W przypadku wpłaty po terminie, Student zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 20 PLN za każdy rozpoczęty miesiąc zwłoki.”.*

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 13 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 38/05) uznał za niedozwolone następujące postanowienie: *„W przypadku opóźnienia w regulowaniu należności za kurs szkoła każdorazowo naliczy słuchaczowi karę umowną w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki.”* Postanowienie to zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 791.

Wyżej wymienione postanowienia są nadal realizowane w umowach zawartych pomiędzy WSEZ a studentami (dowód: karty nr 17 i 91).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o okik przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Przepis art. 23a ust. 2 ww. ustawy zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Ustawodawca wskazuje w tym przepisie, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Stwierdzenie praktyki określonej w art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy o okik wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie trzy przesłanki:

- 1/ działanie przedsiębiorcy,
- 2/ noszące znamiona bezprawności,
- 3/ godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Art. 4 pkt 1 lit. a ustawy o okik określa przedsiębiorcę jako osobą fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej.

WSEZ działa w oparciu o ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 nr 164 poz. 1365 z późn. zm.) i jest wpisana do Rejestru Uczelni Niepublicznych i Związków Uczelni Niepublicznych prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod numerem 96. Zgodnie z przepisem art. 29 ust. 1 powyższej ustawy uczelnia niepubliczna uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych prowadzonego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Tym samym WSEZ jest osobą prawną. Jej przedmiotem działalności jest edukacja, której świadczenie, w opinii Prezesa Urzędu, należy uznać za usługę o charakterze użyteczności publicznej.

Uzasadniając to stwierdzenie należy przywołać wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, w uzasadnieniu którego Sąd stwierdza m.in., że przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej, tj. edukacja. Ta wykładnia odpowiada z kolei przepisowi art. 4 ust. 1 lit. a definiującego na użytek ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pojęcie przedsiębiorcy. Warto również zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie kwalifikowano uczelnię niepaństwową jako przedsiębiorcę lub podmiot prowadzący działalność gospodarczą (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 1999 r., II CKN 451/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 36; z dnia 29 maja 2001 r., I CKN 1217/98, OSNC 2002, nr 1, poz. 13; postanowienie SN z dnia 26 kwietnia 2002 r., IV CKN 1667/00, OSNC 2003, nr 5, poz. 65; uchwała SN z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP67/02, OSNC2003 Nr 7-8, poz. 102).

Prezes Urzędu stwierdza, że WSEZ jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a ustawy o okik.

W związku z tym pierwsza przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została spełniona.

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Pojęcie porządek prawny obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych, jako zasady współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przy ocenie bezprawności rozważenia wymaga kwestia, czy czyn był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego tj. normami prawa powszechnie obowiązującego a także z nakazami i zakazami wynikającymi z zasad współżycia społecznego.

Jak zostało wskazane powyżej, przepis art. 23a ust. 2 ustawy o okik zawiera przykładowy katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do ww. przepisu, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Na mocy art. 479⁴⁵ k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest obowiązany przysyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Na podstawie takich wyroków, stosownie do art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Prezes Urzędu prowadzi rejestr postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone. Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę jawności rejestru. Jawność rejestru oznacza, że jest on dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznanymi dokonanych w nim wpisów. W rejestrze tym przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

Wpisanie takich postanowień do Rejestru oznacza, że od tej chwili postanowienia te są zakazane we wszystkich wzorcach umów. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone. Chodzi bowiem o to, by konsumenci nie byli narażeni na te postanowienia zarówno w umowach aktualnie realizowanych jak i w umowach zawieranych w przyszłości. Takie stanowisko znajduje uzasadnienie w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) uznał, iż wpis postanowienia wzorca do rejestru skutkuje tym, że zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów.

Przedmiotem zarzutu w niniejszym postępowaniu jest stosowanie przez WSEZ między innymi postanowienia o treści: „*Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej Uczelni oraz w dziekanacie.*” Postanowienie to, po rozpoznaniu sprawy z powództwa Prezesa Urzędu przeciwko WSEZ, w wyroku z dnia 21 kwietnia 2006 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone. W dniu 20 czerwca 2006 r. Prezes Urzędu wpisał to postanowienie do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 756. Nie ma więc żadnych wątpliwości, że stosowanie tego postanowienia jest

działaniem bezprawnym, wyczerpującym znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23a ust. 2 ustawy o okik.

W wyżej wymienionym wyroku z dnia 21 kwietnia 2006 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał również za niedozwolone postanowienie o treści: „*Student ma prawo rozwiązać umowę z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim, przy czym oświadczenie powinno być złożone w formie pisemnej, w sekretariacie Uczelni, jeden miesiąc przed końcem każdego semestru.*”, Prezes Urzędu umieścił je w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 757. Tak więc i w tym przypadku nie ma żadnych wątpliwości, iż WSEZ stosując to postanowienie narusza prawo.

Zakaz stosowania postanowień wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców. Z treści art. 479⁴³ k.p.c. wynika, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z dnia 29.09.2005 r., sygn. akt VI Aca 381/05 i z dnia 16.11.2005 r., sygn. akt VI Aca 473/05 stwierdził, że : „*Celem postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest tzw. abstrakcyjna kontrola wzorców, dokonana w oderwaniu od konkretnej umowy, zaś wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Rozszerzona prawomocność materialna takich wyroków stanowi przeszkodę procesową dla ponownego rozpoznania sprawy dotyczącej uznania za niedozwolone postanowień wzorców umowy, które zostały uznane za niedozwolone prawomocnymi wyrokami wpisanymi do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodnie z art. 479⁴⁵ k.p.c. Wpisanie do rejestru wzorca umowy uznanego za niedozwolony wyłącza ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wyrok wydano, zaś pozew obejmujący takie powództwo podlega odrzuceniu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r. III CZP 95/03(OSNC 2005/2/25)*”.

Ponadto, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do ww. rejestru dotyczy także postanowień podobnych. Przedsiębiorcy stosują bowiem postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność tych postanowień. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, że jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o okik dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. III SZP 03/06) za podstawę uznania tożsamości klauzul przyjął „wywieranie takiego samego skutku”. Natomiast Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII Ama 46/04) wskazał, że dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem

umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 13 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 38/05) uznał za niedozwolone postanowienie o treści: „*W przypadku opóźnienia w regulowaniu należności za kurs szkoła każdorazowo naliczy słuchaczowi karę umowną w wysokości 0,50 zł za każdy dzień zwłoki*”. Postanowienie to w dniu 3 lipca 2006 r. zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 791. Prezes Urzędu w pozwie (sygn. akt RKT-63-04-05/SB/DS) wskazał, iż w przypadku gdy wysokość kary umownej została określona jako 0,5 zł za każdy dzień opóźnienia, to przy wysokości opłaty ratalnej za kurs wynoszącej 160 zł (średnia wartość raty) kara wynosi 0,3% za każdy dzień zwłoki, a więc w skali roku odsetki wyniosłyby 109,5%, czyli prawie 8 krotnie przekraczałyby odsetki ustawowe. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów podzielił stanowisko Prezesa Urzędu, iż poziom odsetek umownych jest rażąco wygórowany i niewspółmierny do konsekwencji finansowych zwłoki konsumenta.

WSEZ stosuje postanowienie o treści: „*W przypadku wpłaty po terminie, Student zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 20 PLN za każdy miesiąc zwłoki*.” Kara umowna w tym przypadku została określona jako 20 zł za każdy miesiąc. Wysokość czesnego w WSEZ wynosi 250 zł miesięcznie. Tak więc kara jaką wprowadziła WSEZ dla studentów dokonujących nieterminowo wpłat wynosi 96% w skali roku, czyli ponad 8 krotnie przekracza odsetki ustawowe (zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 października 2005 r. w sprawie określenia wysokości odsetek ustawowych odsetki ustawowe ustalono w wysokości 11,5% w stosunku rocznym).

Porównanie kwestionowanego zapisu stosowanego przez WSEZ i postanowienia umieszczonego w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 791 dowodzi, że ich treść w sposób na tyle tożsamy kształtuje prawa i obowiązki konsumenta, iż można przyjąć, iż oceniana klauzula mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Zapisy te nakładają na konsumentów obowiązek zapłaty rażąco wygórowanych odsetek umownych, niewspółmiernych do konsekwencji finansowych zwłoki konsumenta.

Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu, stosowanie przez WSEZ postanowienia wskazanego w pkt 3 sentencji decyzji jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 23a ust.2 ustawy o okik.

Konsekwencją stosowania przez WSEZ postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest wprowadzenie do obrotu postanowień bezwzględnie zakazanych. Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu, stosowanie przez WSEZ postanowień wskazanych w sentencji decyzji jest bezprawne.

W związku z powyższym, stwierdza się, że druga przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została spełniona.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest spełniona, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości. Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 23a ust. 1 ustawy o okik stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o okik dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku. W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów - studentów, którzy zapoznali się z wzorcami umów zawierającymi postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i zawarli, bądź mogli zawrzeć umowę z WSEZ. W tej sytuacji bezprawne zachowanie WSEZ nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu studentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z godzeniem w zbiorowe interesy tych wszystkich konsumentów, których umowy zawierające niedozwolone postanowienia umowne są aktualnie realizowane.

W związku z tym trzecia przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została spełniona.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdza się, że w przedmiotowej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki praktyki określonej w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik.

W toku niniejszego postępowania WSEZ oświadczyła, iż podpisywała umowy w oparciu o wzorzec zawierający niedozwolone postanowienia umowne wskazane w pkt 1 i 2 sentencji niniejszej decyzji tylko do dnia 20 czerwca 2006 r. Natomiast postanowienie określone w pkt 3 sentencji decyzji było stosowane także po tym terminie. WSEZ oświadczyła, iż wyeliminuje te postanowienia poprzez dokonanie zmian w formie aneksu do umowy oraz podała terminy dokonania tych zmian. Żaden z tych terminów nie został zachowany, a w piśmie z dnia 13 sierpnia 2007 r. WSEZ oświadczyła, iż umowy te pozostają w dalszym ciągu w obrocie.

W dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz.331; zm. Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660) na podstawie której straciła moc ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080, ze zm.: Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz.1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Dz. U. z 2006r. Nr 249, poz. 1834). Jednakże zgodnie z art. 131 ust.1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów do postępowań wszczętych przed dniem 21 kwietnia 2007 r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Sąd należało orzec jak w sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Zastępcą Dyrektora Delegatury w Łodzi

Barbara Romańczak-Graca

Otrzymuje :

Wyższa Szkoła Edukacji Zdrowotnej
ul. Kamińskiego 21
90-229 Łódź